

4-2014

Missä mennään ARTIVA-, Finna-, Finto-, Melinda- ja UKJ-hankkeissa 4/2014

21.11.2014

Tästä Kansalliskirjaston tilannekatsauksesta saat uusimmat tiedot ARTIVAn, Finnan, Finton, Melindan sekä uuden kirjastojärjestelmän kuulumisista.

ARTIVA
Finna
Finto
Melinda
UKJ

ARTIVA

ARTIVA-hankkeen päämääränä on saada kotimaisten tiedelehtien ja tieteellisten kokoomateosten artikkelit kattavammin ja viiveettömästi Kansalliskirjaston [ARTO-tietokantaan](#). Toisena tavoitteena on luoda rikkaampaa artikkelimetatietoa, jota voidaan hyödyntää muun muassa korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten julkaisutiedonkeruussa. Hankkeessa on kehitetty helpokäyttöinen syöttölomake, jolla niin kirjastot kuin tiedekustantajat voivat tallentaa artikkelien viitetiedot ARTOon.

Ajankohtaista

- Artikkelien syöttölomakkeen käyttö on laajentunut voimakkaimmin kirjastoihin. Marraskuun puoliväliin mennessä lomakkeella on tallennettu noin 8 000 viitettä, joista vajaa puolet on vuoden 2014 julkaisuja.
- Syksyn aikana on aloitettu TSV:n [Tieteelliset verkkolehdet](#) -OJS-julkaisujärjestelmään tallennettujen Open Access -lehtien artikkeliviitteiden konvertoiminen ja vieminen ARTOon. Viitteitä tuodaan aluksi lehti kerrallaan takautuvasti, mutta ensi vuoden aikana on tarkoitus aloittaa uusien viitteiden poiminta säännöllisesti ARTOon. Tämä sekä parantaa ARTOn kattavuutta että vähentää päällekkäistä tallennustarvetta.
- ARTOn viitteiden YSA- ja Allärs-asiasanoihin on lisätty linkit Finto-palvelussa oleviin termeihin myös takautuvasti. Linkitetyt asiasanat on indeksoitu Finnaan kaksikielisinä, jolloin mm. suomenkieliset ARTO-viitteet löytyvät Finnasta myös ruotsinkielisillä hakusanoilla.

Teknisen kehitystyön kuulumiset

- Artikkelien syöttölomakkeen seuraava versio avattaneen loppuvuoden aikana. Uutena ominaisuutena on tulossa mm. HAKA-kirjautumismahdollisuus.

Viimeisimmät ohjeet

- [ARTOn viitteiden hyödyntäminen julkaisutiedonkeruussa](#)
- [Hakurajapintojen kuvaukset ja ohjeet](#)
- [Lomakkeen tallennusohje](#)

Ryhmiä kokoukset

- Hankkeen ohjausryhmä kokoontui viimeksi 25.9., seuraava kokous on 2.12. Kokousten muistiot julkaistaan [ARTO-wikissä](#).

Seminaarit

- Artiva-hanketta on esitelty syyskuussa [Julkaisutiedonkeruu-seminaarissa](#) Jyväskylässä ja [Julkaisijan aamupäivässä](#) Helsingissä.

Lisätietoja:

- [Hankkeen wiki-sivuilla](#) on mm. tietoa hankkeesta ja ohjeita tallentajille, tallennuksesta kiinnostuneille ja viitetietojen hyödyntäjille.
- ARTIVAA koskevat kysymykset, kommentit ja palaute sähköpostilla: arto-posti@helsinki.fi

ARTIVA-tilannekatsauksen kokosi tietojärjestelmäasiantuntija Lassi Lager

Finna

Finna on tiedonhakupalvelu, joka kokoaa yhteen aineistoja arkistoista, kirjastoista ja museoista.

Ajankohtaista mukana olevista organisaatioista

- Seurasaaren ulkomuseon esineitä ja valokuvia on nyt nähtävänä Finnassa. Seurasaaren museotalojen esineistöä on digitoitu vuoden 2014 aikana ja Finnassa on nyt julkaistu noin 1 200 esineen tiedot. Samassa yhteydessä on myös julkaistu yhteensä noin 1 300 ulkomuseon toimintaan liittyvää valokuvaa. [Lisätietoa](#).

Ajankohtaista mukaantulosta

- Finnan tuotantoindeksiin ja kansalliseen näkymään ovat tuoneet aineistoja seuraavat uudet organisaatiot:
 - Metropolia-ammattikorkeakoulun kirjasto ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto
- Uusia toteutettuja näkymiä: Metropolia (beta) ja SeAMK (beta)
- Finnaan on ilmoittautunut mukaan uusia organisaatioita syksyllä:
 - ITE-taidekeskus / Maaseudun Sivistysliitto
 - Lasten ja nuorten taidekeskus
 - Albumit auki
 - Kansanmusiikki-instituutti
 - Piipun juurella (Forssan, Valkeakosken ja Varkauden museot)
 - Forum Marinum
 - Muistaja museot (Hyvinkään kaupunginmuseo, Keravan museo, Mäntsälän Museotoimi ja Nurmijärven museo)
 - Lahden museot
 - Satakunnan museo
 - Suomen kellomuseo
 - Suomen lelumuseo hevosenkenkä
 - Ilmajoen kunnan kirjasto
 - Lakia-kirjastot (Lapua, Jalasjärvi, Kauhava)
 - Yty-kirjastot (Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini, Vimpeli, Veteli, Perho)
 - Krannit-kirjastot (Isojoki, Karijoki, Kauhajoki, Kurikka, Teuva)
 - Keski-kirjastot
 - Savonia-ammattikorkeakoulun kirjasto
 - Tampereen ammattikorkeakoulun kirjasto

Teknisen kehitystyön kuulumiset

- Finnan uusista ominaisuuksista laaditaan kolmen viikon välein tilannetiedotus. Viimeisin julkaistiin [29.10.](#)

Muuta ajankohtaista

- Yli 3 000 käyttäjää vastasi Finnan käyttäjäkyselyyn. Kyselyn perusteella Finna on otettu myönteisesti vastaan. Kyselyn tuloksia käsitellään parhaillaan. Saatua palautetta hyödynnetään Finnan kehittämistyössä. Tuloksista julkaistaan yhteenveto 21.11. ja laajempi raportti tammikuussa 2015. [Lisätietoa.](#)
- KDK-asiakasliittymän palvelusopimus uudistuu. KDK-konsortioyryhmä on hyväksynyt päivitetyn palvelusopimuksen. Sopimuksen nimi muuttuu päivityksen yhteydessä Finnan palvelusopimukseksi. Sopimukseen on myös hyväksytty lisättäväksi palvelutasoliite ja sopimuksen liitettä metatiedon lisensoinnista CC0 Universal -lisenssillä on tarkennettu. Päivitetty palvelusopimus, liitteet ja sopimusuudistuksia koskeneen kommenttikierroksen tulokset löytyvät [Finna-wikistä](#). Muokattu palvelusopimus liitteineen otetaan käyttöön konsortion nykyisten ja uusien jäsenten kanssa vuoden 2015 alusta. Käyttöönnotosta tiedotetaan erikseen.

Ryhmiä kokoukset

- KDK-konsortioyryhmä kokoontui 11.11. Kokouksen muistio aineistoineen on luettavissa [Finna-wikissä](#). Kokouksessa muun muassa hyväksyttiin Finnan vuoden 2015 projektisuunnitelma ja päätettiin muuttaa KDK-asiakasliittymäkonsortion nimi Finna-konsortioksi vuoden 2015 alusta.
- Käytettävyysoyryhmän kokoontuminen 4.11. peruttiin. Seuraava ryhmän kokous järjestetään 11.12.

Tapahtumat, seminaarit ja koulutukset

- Syksyn tilaisuuksia:
 - Loppusyksyn Finna-tapaamiset:
 - 25.11. 13–15 (AMK-kirjastot)
 - 26.11. 10–12 (YO-kirjastot)
 - 2.12. 10–12 (Museot)
 - 4.12. 10–12 (Arkistot)
 - 9.12. 10–12 (Yleiset kirjastot)
 - 30.9.2014 järjestettiin käytettävyysoyryhmän puolen päivän (klo 12.30–16) seminaari *How users' expectations challenge our metadata practices?* Seminaarin esitykset ovat saatavilla verkossa.
 - Finnan arkkitehtuuria, lisensoitujen aineistojen saatavuutta sekä kaupallisten ja avoimen lähdekoodin ohjelmistojen yhteen sovittamiseen liittyviä käytettävyysoyryhmän ongelmia ja ratkaisuja esiteltiin syyskuussa Oxfordissa Ex Libris -tuotteiden käyttäjäyhteisön IGeLU 2014-konferenssissa. Finna-esityksen otsikko oli *The Best of Both Worlds or the End of the World as We Know It?*
 - Finnaa ja Finnan tulevaisuuden suunnitelmia linkitetyn datan ja ontologioiden osalta esiteltiin pohjoismaisessa avoimen linkitetyn datan konferenssissa: *Nordlod 2014, Å sikta mot stjernene – Lenka og opne data i nordisk perspektiv. Ere Majjalan ja Erkki Tolosen esitys konferenssissa*
 - Kirjastoverkkopäivillä 23.10. järjestettiin työpaja *Kahden kerroksen väkeä: FinELib-aineistot Finnassa*. Työpajojen tulosten esittelyyn löydät linkit Kirjastoverkkopäivien [ohjelmisivulta](#).
 - **Finna-päivää** vietetään 3.12. Finna-päivän varaslähtö tapahtuu Lahdessa tiistaina 2.12. klo 15–17, jolloin Fellmannian kulmassa pidettävässä tilaisuudessa on mukana Finna-asiantuntijoita Kansalliskirjastosta sekä Lahden alueen korkeakoulutusta palvelevan [Masto-Finnan](#) paikallisia kehittäjiä. Varsinaisena Finna-päivänä keskiviikkona 3.12. tapahtumapaikkana Helsingissä on Kansallismuseon aula klo 14.00–18.00. Muun muassa, Finna-käyttäjäfoorumi kokoontuu tällöin ensimmäistä kertaa. Lisäksi joulukuussa lanseerataan Finna-kampanja sosiaalisessa mediassa aiheenaan Juhlat.
 - AvoinGLAM-verkoston ja KDK-hankkeen tapaaminen järjestetään Kansalliskirjaston Fabianian auditoriossa 8.12. klo 9–17 teemalla *Käytä, kokeile ja kehitä!* Avoimien kulttuuriaineistojen mahdollisuudet.
 - Vahvistetut Finna-tapahtumien ajat löytyvät [Finna-kalenterista](#).

💡 Marraskuun Finna-wiki-vinkki: Kaikki Finnassa mukana olevat organisaatiot voivat käyttää Finna-logoa viestinnässään ja markkinoinnissaan. Ohjeet logon käytöstä löytyvät sivulta www.kiwi.fi/display/finna/Finnan+tunnukset.

Lisätietoja:

- Finnaa koskevat kysymykset, kommentit ja palaute sähköpostilla: finna-posti@helsinki.fi
- Finnan kehittäminen ja arkinen yhteistyö [Finna-wikissä](#)
- Finna osana KDK-hanketta [KDK-verkkosivuilla](#)

Finna-tilannekatsauksen kokosi kehittämispäällikkö Erkki Tolonen.

Finto

Finto on suomalainen palvelu sanastojen, ontologioiden ja luokitusten julkaisua ja käyttöä varten.

Ajankohtaista

- Kansalliskirjaston Raportteja ja selvityksiä -sarjassa on julkaistu raportti ONKI-projektin vuosina 2013–2014 YSOon toteuttamista sisällöllisistä muutoksista ja niiden taustoista erityisesti ontologian hierarkisen ylärakenteen osalta. Raportissa sivutaan myös yläontologioiden yleisiä funktioita ja niiden tarkoitusta ONKI-projektin luotsaamassa palvelukokonaisuudessa. Raportti on luettavissa Doriassa ja sen pysyvä osoite on <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0347-5>.
- Skosmos-ontologiaselaimen kehitys on edennyt. Syyskuussa 2014 julkaistiin 0.5-versio ja lokakuussa 0.6-versio. Uusissa versioissa on muun muassa nopeutettu hakutoimintoa ja parannettu ulkopuolisiin resursseihin (esim. LCSH) linkitettyjen käsitteiden visualisointia.
- ONKI-projekti tekee yhteistyötä Global Agricultural Concept Scheme (GACS) -projektin kanssa. Projekti kokoaa yhteen maatalousalan sanastoja ja sen keskeisenä vastuutahona on YK:n alainen FAO. Ensimmäiset luonnokset GACSista julkaistaan avoimena linkitettyinä datana ja tuodaan selailtavaksi Skosmos-ohjelmistolla.
- ONKI-projektin wiki-sivulle on kerätty tietoa Fintossa julkaistuista sanastoista, ontologioista sekä niiden vastuutahoista. Lisäksi wikissä on julkaistu Usein kysytyt kysymykset -sivu, taulukko YSAn, YSON ja KOKOn keskeisistä ominaisuuksista sekä yleistietopaketti ontologioista. Katso: <https://wiki.helsinki.fi/display/ONKI/ONKI-projekti>

Kokoukset

- ONKI-projektin laajennettu projektiryhmä kokoontui 10.11.2014, ja kokouksen pöytäkirja on luettavissa projektin julkisessa Wikissä: <https://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=121278577>. Kokouksen yhteydessä pidettiin KOKO-ontologiaa koskeva työpaja, jossa keskusteltiin KOKO-ontologian kehityksen tulevista suuntalinjoista ja erikoisontologioiden nykytilanteesta.
- ONKI-projektin ohjausryhmä kokoontuu seuraavaksi 19.11.2014.

Seminaarit ja viestintä

- YSON kehitystyö oli monipuolisesti esillä kolmen esityksen voimin Informaatiotutkimuksen päivillä Oulun yliopistolla 6.–7.11.2014. Katso Informaatiotutkimuksen päivien esitysabstraktit täältä: <http://ojs.tsv.fi/index.php/inf/article/view/48058/13891> <http://ojs.tsv.fi/index.php/inf/article/view/48064/13897> <http://ojs.tsv.fi/index.php/inf/article/view/48065/13898>.
- Finto-palvelusta oli esitys lokakuussa semanttisen webin suurimmassa kansainvälisessä konferenssissa, ISWC:ssä Trentinossa, Italiassa. <http://www.seco.tkk.fi/publications/2014/suominen-et-al-deploying-onki-finto-2014.pdf>
- Kirjastoverkkopäivillä oli sekä Finto-esitys että Finto-työpaja, joka käsitteli Finton käytännön hyödyntämistä. Työpajaan osallistui 50 henkilöä.
- Muita viime aikojen Finto-esityksiä on ollut Sanastokeskus TSK:n 40-vuotisjuhlaseminaarissa Helsingissä 29.10.2014 ja Pohjois-Karjalan Maakuntakirjastopäivä-tapahtumassa Joensuussa 29.10.2014.
- Sidosryhmille on lisäksi järjestetty ja järjestetään lähiviikkoina koulutusta, esim. ontologiaeditorikoulutusta KAUNO- ja JUHO-ontologioiden ylläpitäjille. Yleisradiolla käydään esittelemässä Finton ja YSON hyödyntämistä sisällönkuvailussa.

Tulevat esiintymiset

- Skosmos-ontologiaselaimesta pidetään esitys Semantic Web in Libraries -konferenssissa (SWIB) 3.12.2014 Bonnissa, Saksassa.
- Finto on esillä myös Suomen yliopistokirjastojen neuvoston sisällönkuvailun asiantuntijaverkoston, Kansalliskirjaston ja Helsingin yliopiston kirjaston järjestämässä Sisällönkuvailupäivä-seminaarissa 20.11.2014.

Lisätietoja:

- Voit lähettää Fintoa ja ONKI-projektia koskevat kysymykset, kommentit ja palautteen osoitteeseen onki-posti@helsinki.fi.
- [Projektin wiki-sivut](#).

Finto-tilannekatsauksen kokosi kehittämisspäälikkö Matias Frosterus.

Melinda

Melinda on kansallinen metatietovaranto, joka kokoaa kirjastoaineistojen kuvailevat metatiedot yhteen paikkaan.

Ajankohtaista mukana olevista organisaatioista

Yliopisto- ja yhteiskirjastot, ammattikorkeakoulukirjastot:

- Kehitämme Melindan tietokannan laadun parantamiseen liittyviä automatisointeja. Ensimmäisinä kohteina ovat tietueiden tuplakenttien vähentäminen ja tuplatietueiden yhdistäminen.
- Kirjastoverkkopäivien Melindan tiedontuottajaverkosto -työpajan aiheena olivat tiedontuottajien yhteistyö ja tietokannan laatu. Osallistujat nostivat esiin hyviä näkökulmia pohdittavaksi. Selvittelemme toteutusmahdollisuuksia ja tiedotamme etenemisestä sitä mukaa, kun asiat edistyvät.

Yleiset kirjastot:

- Valmistelemme ensimmäisen yleisen kirjaston Melindaan liittymistä yhteistyössä pilottikirjastojen (Tampere, Kokkola) ja Axiellin kanssa. Viime aikoina työn alla ovat olleet ISBD-konversioon, rajapintoihin ja muihin teknisiin kysymyksiin liittyvät asiat.
- Suunnittelemme parhaillaan myös ohjeistukseen, koulutukseen ja tukeen liittyviä asioita.

- Voit tutustua pilottiryhmän työpajojen aiempiin [pöytäkirjoihin](#). Pidämme lyhyitä tilannepalavereita viikottain ja pidemmän työpajan noin kerran kuussa.

Teknisen kehitystyön kuulumiset

- Olemme syksyn aikana ajaneet osakohteellisia musiikkiaineistoja Melindaan viiden kirjaston osalta. Mukana on Jyväskylän yliopiston kirjaston sekä neljän ammattikorkeakoulukirjaston (Turku, Oulu, Tampere ja Jyväskylä) kokoelmia.
- Musiikkiaineistot ovat laajentaneet Melindan katetta yli 120 000 tietueella. Pieni määrä osakohdeaineistoja on vielä työn alla niihin liittyvien tuplaselvittelyjen takia.
- Lisätietoja osakohteista ja niihin liittyvistä suunnitelmista on tällä [sivulla](#).

Viimeisimmät ohjeet

- Ylläpidämme Melindassa työskentelyn [toimintaohjetta](#) kuukausittain.

Ryhmiä kokoukset

- Tiedonhallinnan ohjausryhmä kokoontuu seuraavan kerran 17.12.2014. Tutustu aiempiin [kokouspöytäkirjoihin](#).
- Kuvailuvan metatiedon asiantuntijaryhmä kokoontui 11–12.11.2014. Tutustu [kokouspöytäkirjoihin](#).
- Metatietovarannon musiikkityöryhmä MusaMelinda kokoontuu seuraavan kerran 4.12.2014. Tutustu aiempiin [kokouspöytäkirjoihin](#).

Tapahtumat ja koulutukset

- Koulutusten materiaalit ja videotallenteet löydät [Metiva-wikistä](#).

Lisätietoja:

- Melindaa koskevat kysymykset, kommentit ja palaute sähköpostilla: melinda-posti@helsinki.fi
- [Metiva-wiki](#)
Metiva-wikin ulkoasu on hieman muuttunut wiki-alustan versiopäivityksen vuoksi.

Melinda-tilannekatsauksen kokosi kehittämispäällikkö Minna Olkinuora-Tauru.

UKJ

Uusi kirjastojärjestelmä uudistaa metatiedon tallennuksen ja kokoelmien hallinnan sekä aineiston hankinnan ja niiden käytön hallinnan.

Kokoukset

- UKJ:n ohjausryhmän toimikausi päättyy 31.12.2014. Kokouksessaan 18.11.2014 ohjausryhmä käsitteli tiedotusta UKJ:n tilanteesta ja tuloksista. Ohjausryhmän viimeinen kokous pidetään 15.12.2014 Svenska Handelshögskolanin tiloissa, missä UKJ-hankkeen syntysanat vuonna 2011 lausuttiin. UKJ-ohjausryhmän pöytäkirjoihin voi tutustua [UKJ:n wikissä](#).

Tapahtumat ja koulutukset

- [Kirjastoverkkopäivillä](#) oli työpaja [UKJ ja toteuttamisvaihtoehdot](#) sekä [UKJ-katsaus](#).
- UKJ:n toteuttamisvaihtojen selkiyttämiseksi on järjestetty tutustumistilaisuuksia mahdollisiin järjestelmiin. Kirjastoverkkopäivillä oli esittelyt avoimen lähdekoodin kirjastojärjestelmähankkeista [Kuali OLE](#) ja [Koha](#). Lisäksi on erikseen järjestetty Helsingissä esittelyitä suljetun koodin järjestelmistä seuraavasti:
 - 10.11. OCLC WorldShare
 - 19.11. Exlibris Alma ja Innovative Sierra
- Suljetun koodin järjestelmien esittelyihin oli ilmoittautunut yhteensä 119 kirjastojen asiantuntijaa kaikilta sektoreilta.

Lisätietoja:

- Voit lähettää UKJ:ta koskevia kysymyksiä, kommentteja ja palautetta sähköpostilla: UKJ-posti@helsinki.fi
- UKJ:n kehittäminen ja yhteistyö kirjastokentän kanssa [UKJ-toteutus -wikissä](#)
- [UKJ-suunnittelun wiki 2013](#)
- [UKJ-valmistelun wiki 2011-2012](#)

UKJ-tilannekatsauksen kokosi kehittämispäällikkö Ari Ahlqvist.

Kuvatiedot: Vasemmanpuoleiset kuvat Heli Kautonen, oikeanpuoleinen kuva Carita Sirkeä.

[Sivun alkuun](#)